

16 жовтня
Група105 Урок №9
Історія України
Тема:Події осені 1917 року в Україні.

20 жовтня (2 листопада) в Києві розпочав роботу Третій Всеукраїнський військовий з'їзд. На з'їзді один з лідерів українських есерів виступив з критикою з приводу компромісної політики Центральної Ради, а також закликав «утворити власними силами Українську Демократичну Республіку»;

В. Винниченко заявив, що генеральні секретарі не є чиновниками Тимчасового уряду, а сам Генеральний секретаріат непідзвітний Тимчасовому уряду, а лише українській демократії, що його породила.

25 жовтня (7 листопада) в Києві стало відомо про повстання в Петрограді, організоване членами Російської соціал-демократичної робітничої партії (більшовиків). РСДРП (б) сформувалася навесні 1917 року на базі лівоекстремістського крила РСДРП. Керівництво партії влітку 1917 року було звинувачено у зв'язках з німецьким урядом. Заклики київських більшовиків на спільному засіданні виконкомів рад робітничих і солдатських депутатів підняти повстання і захопити владу успіху не мали. 26 жовтня (8 листопада) на засіданні Малої Ради за участі представників різних політичних та громадських організацій створений Крайовий комітет охорони революції, відповідальний перед УЦР. Комітету мали підкорятися всі органи влади і всі сили революційної демократії в Україні.

Командування штабу КВО засудило створення Крайового комітету охорони революції. 27 жовтня (9 листопада) Центральна Рада прийняла резолюцію про владу в країні, де підкреслювалася необхідність переходу влади «до рук всієї революційної демократії», але не до Рад робітничих і солдатських депутатів, а також засуджувалося повстання в Петрограді. Того ж дня більшовики заявили про вихід з Малої Ради і на засіданні Рад робітничих і солдатських депутатів створили військово-революційний комітет. 29—31 жовтня (11—13 листопада) в Києві в районі Печерська між більшовиками і частинами КВО сталося збройне зіткнення, що скінчилося капітуляцією більшовиків.

28 жовтня (10 листопада) Центральна рада наділила Генеральний секретаріат функціями ліквідованого Крайового комітету охорони революції. 29 жовтня (11 листопада) Генеральний секретаріат узяв у свої руки справи військові, продовольчі та шляхи сполучення. 31 жовтня (13 листопада) загальні збори Центральної Ради поширили владу Генерального секретаріату на Херсонську, Катеринославську, Харківську, Холмську і частково Таврійську, Курську та Воронежську губернії

. 1 листопада Генеральний секретаріат призначив на посаду командуючого військами КВО підполковника Віктора Павленка.

В таких умовах Центральна Рада 7 (20) листопада прийняла Третій Універсал, в якому йшлося про створення Української Народної Республіки у федеративному зв'язку з Російською республікою, націоналізацію землі, запровадження 8-годинного робочого дня, встановлення державного контролю за виробництвом, розширення місцевого самоврядування, забезпечення свободи слова, друку, віросповідання, зборів, союзів, страйків, недоторканості особи та житла, скасування смертної кари.

Конфлікт між Центральною радою і більшовиками.

Проголошення незалежності УНР

У листопаді—грудні 1917 року пройшли вибори до Всеросійських установчих зборів, які показали, що есерів підтримують близько 40 % виборців, більшовиків — до 25 %; в Україні українські соціалістичні партії зібрали дві третини голосів, більшовики — більше 10 %. Однак більшовики продовжували утримувати владу в Центральній Росії. Отримавши владу в Петрограді, В. Ленін був переконаний, що для її збереження контроль над армією куди важливіший за результати виборів до Установчих зборів. Хоча, до середини листопада, на підтримку більшовиків висловилися лише 3 з 15 російських армій. 9 (22) листопада Раднарком видав наказ про заміну верховного головнокомандувача генерала М. Духоніна, який відмовився підкорятися більшовикам, прапорщиком М. Криленком. Одночасно по радіо і телеграфу Раднарком звернувся до армії, повідомивши, що надає право полковим та дивізійним комітетам вести переговори з супротивником про перемир'я на своїх ділянках оборони. Практика «братання» з ворогом швидко поширювалася по лінії фронту. Таким чином, повалення більшовиками Тимчасового уряду, вихід зі світової війни шляхом «братання» з ворогом підірвали правопорядок та соціальні підвалини. А після розгону більшовиками Установчих зборів суспільство втратило можливість мирним демократичним шляхом впливати на владу. Отже, виникало питання легітимності влади більшовиків.

Михайло Грушевський на військовому параді в Києві

Уряд УНР засудив політику більшовиків. У заяві Генерального секретаріату з 30 листопада більшовиків названо «безвідповідальними людьми, які розуміють революцію як додання всякого організованого життя».

Центральна Рада і Генеральний секретаріат для стабілізації становища в країні і недопущення анархії в армії закликали регіональні уряди створити однорідний соціалістичний уряд. 17 листопада прийнято рішення взяти ініціативу формування такого уряду у свої руки, а 23 листопада Південно-Західний і Румунський фронти об'єднано в один — Український.

27 листопада (10 грудня) більшовики в Могильові, при Ставці, створили революційний польовий штаб для боротьби з «контрреволюційними» військами Каледіна, Дутова та Центральної Ради. У відповідь на дії більшовиків Генеральний секретаріат наказав розрізненим українізованим частинам, які перебували за межами України, передислокуватися на територію УНР, а 30 листопада (13 грудня) розброїв і вислав з Києва про більшовицькі налаштовані частини міського гарнізону.

4 (17) грудня Раднарком оприлюднив «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української ради». Вимоги більшовиків зводилися до того, що УЦР повинна відмовитися від дезорганізації загального фронту і пропуску військових частин на Дон, Урал, в інші місця, припинити розбросення радянських, червоногвардійських частин, а також сприяти боротьбі з «контрреволюційним кадетсько-каледінським повстанням». 4 (17) грудня в Києві відкрився Всеукраїнський з'їзд Рад, в роботі якого взяли участь більше 2 тисяч делегатів. З'їзд висловив підтримку Центральній Раді. Більшовики, опинившись в значній меншості, наступного дня покинули з'їзд. 5 (18) грудня Центральна рада відхилила «ультимативні вимоги» більшовиків.

9 (22) грудня до Харкова прибули ешелони з більшовицькими військами. У ніч на 10 (23) грудня більшовицькі частини розброїли українізовані частини. У цей же час до Харкова приїхала і група делегатів, що покинула Всеукраїнський з'їзд Рад. 11—13 (24—26) грудня більшовики інсценували альтернативний Всеукраїнський з'їзд Рад. На ньому 200 делегатів представляли лише 89 рад і військово-революційних комітетів, у той час як в Україні існувало тільки рад більше 300. Цей з'їзд схвалив повстання в Петрограді і політику Раднаркому, проголосив встановлення радянської влади в УНР й обрав Центральний виконавчий комітет рад України, який в свою чергу створив Народний секретаріат. 17 (30) грудня ЦВК рад України опублікував маніфест про повалення Центральної Ради і Генерального секретаріату, а наступного дня створив крайовий комітет боротьби з контрреволюцією. Більшовицькі війська почали наступ на Донбас і південь України.

Тим часом Центральна Рада і Генеральний секретаріат вживали заходів для припинення більшовицької агресії. 15 (28) грудня створений Особливий комітет оборони України. Генеральний секретаріат 18 (31) грудня призначив полковника Юрія Капкана командувачем усіх українських військ для боротьби з більшовиками, а 26 грудня (8 січня) прийняв постанову про створення армії УНР. Однак при формуванні боєздатних частин уряд УНР зіткнувся з низкою проблем. Якщо в кінці листопада — на початку грудня 1917 він міг розрахувати на близько 400 тис. вояків, то до кінця грудня — січня процеси розкладання армії призвели до того, що проти 12-тисячного більшовицького

війська, що наступало на Київ, уряд УНР спромігся виставити дислоковані в різних місцях частини загальною чисельністю близько 15 тисяч бійців.

11 (24) січня 1918 року Мала Рада ухвалила Четвертий Універсал, який проголосив незалежність Української Народної Республіки. В документі говорилося: «Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого не залежною, вільною, суверенною державою українського народу» . Також в Четвертому Універсалі говорилося про формування Ради Народних Міністрів, переговори про мир з Центральними державами, розпуск регулярної армії і формування «народної міліції», був заклик до боротьби з більшовиками.

У ніч на 16 (29) січня в Києві почався збройний виступ окремих частин міського гарнізону та робітників заводу «Арсенал», спрямований проти УЦР. 22 січня збройні сили УНР придушили цей заколот. Тим часом наступ більшовицьких військ на території України тривав. Наприкінці січня члени Малої Ради і Ради Народних Міністрів були вимушені перебраться з Києва до Житомира. 26 січня більшовицькі війська захопили Київ. У місті почався «червоний терор», жертвами якого стали кілька тисяч осіб.

Презентація за даним посиланням до теми

<https://vseosvita.ua/library/prezentacia-do-uroku-ukrainska-revolucia-6617.html>

Домашнє завдання

Підручник Історія України 10 клас за ред. О.І.Пометун, Н.М.Гупан

Параграф 6 ст.49-55 (читаємо)

Письмово завдання 7,8 ст..55